

Κέντρο Αριστείας Jean Monnet

**Έρευνα σε Κρίσιμα Ζητήματα
Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης**

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Θεσσαλονίκη

Ελλάδα

ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Υποβλήθηκε από: Κορνήλια Βικελίδου, Παναγιώτης
Μουμτσάκης

Επιβλέπων: Παπαδόπουλος Ιωάννης, Αναπλ. Καθηγητής

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Οικονομική και Νομισματική Ένωση¹-ONE (EMU)

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ONE) αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό βήμα για την ολοκλήρωση των οικονομιών της Ε.Ε. Εμπεριέχει το συντονισμό των οικονομικών και δημοσιονομικών πολιτικών, μια ενιαία νομισματική πολιτική και ένα κοινό νόμισμα, το ευρώ. Παρόλο που και τα 28 κράτη μέλη της Ε.Ε. συμμετέχουν στην οικονομική ένωση, ορισμένες χώρες έχουν κάνει ένα επιπλέον βήμα προς την ολοκλήρωση, υιοθετώντας το ευρώ. Οι χώρες αυτές συνιστούν τη λεγόμενη ευρωζώνη.

Η απόφαση για τη δημιουργία μιας οικονομικής και νομισματικής ένωσης ελήφθη από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Μάαστριχτ της Ολλανδίας το Δεκέμβριο 1991 και στη συνέχεια περιελήφθη στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ). Με την Οικονομική και Νομισματική Ένωση η Ε.Ε. κάνει ένα βήμα μπροστά στη διαδικασία οικονομικής ολοκλήρωσης που ξεκίνησε το 1957 με την ίδρυσή της.

Τα πλεονεκτήματα που προσφέρει η οικονομική ολοκλήρωση στην Ε.Ε. αλλά και σε κάθε κράτος είναι η αύξηση του μεγέθους, η εσωτερική αποδοτικότητα και η ευρωστία της οικονομίας, τα οποία με τη σειρά τους συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικονομικής σταθερότητας, την τόνωση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης – αποτελέσματα που ωφελούν άμεσα τους Ευρωπαίους πολίτες.

Στην πράξη η ONE σημαίνει τα εξής:

- Συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών
- Συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών κυρίως με τον περιορισμό του δημόσιου χρέους και του ελλείμματος
- Ανεξάρτητη νομισματική πολιτική, την οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)
- Ενιαίο νόμισμα και ευρωζώνη.

Η οικονομική διακυβέρνηση στο πλαίσιο της ONE

Στο πλαίσιο της ONE δεν υπάρχει ενιαίος φορέας για την άσκηση της οικονομικής πολιτικής. Τις αρμοδιότητες μοιράζονται τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. Οι βασικοί συντελεστές της ONE είναι:

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που χαράσσει τις βασικές κατευθύνσεις πολιτικής.
- Το Συμβούλιο της ΕΕ ("το Συμβούλιο"), που συντονίζει τη χάραξη των οικονομικών πολιτικών και αποφασίζει αν ένα κράτος μέλος μπορεί να υιοθετήσει το ευρώ.
- Η "Ευρωμάδα", που συντονίζει τις πολιτικές κοινού ενδιαφέροντος για τα κράτη μέλη της ευρωζώνης.
- Τα κράτη μέλη, που καταρτίζουν τον εθνικό τους προϋπολογισμό εντός των συμφωνημένων ορίων για το έλλειμμα και το χρέος και χαράσσουν τις δικές τους

¹ http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/emu/index_el.htm

διαρθρωτικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, τις συντάξεις και τις κεφαλαιαγορές.

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, που παρακολουθεί τις οικονομικές επιδόσεις και τη συμμόρφωση με τους κανόνες.
- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), που χαράσσει τη νομισματική πολιτική με κύριο στόχο τη σταθερότητα.
- Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, που είναι συναρμόδιο με το Συμβούλιο να εκδίδει νομοθεσία, και ασκεί το δημοκρατικό έλεγχο της οικονομικής διακυβέρνησης ιδίως μέσω του νέου Οικονομικού Διαλόγου.

Τι σημαίνει "οικονομική ολοκλήρωση";

Κατά γενικό κανόνα, η οικονομική και νομισματική ένωση αποτελεί ένα προηγμένο στάδιο της διαδικασίας οικονομικής ολοκλήρωσης. Ο βαθμός οικονομικής ολοκλήρωσης μπορεί να υποδιαιρεθεί σε έξι στάδια:

1. Ζώνη συναλλαγών με όρους κατά προτίμηση (μειωμένοι δασμοί μεταξύ ορισμένων χωρών)
2. Ζώνη ελευθέρων συναλλαγών (συναλλαγές χωρίς εσωτερικούς δασμούς για ορισμένα ή όλα τα προϊόντα των συμμετεχουσών χωρών)
3. Τελωνειακή ένωση (με κοινό εξωτερικό δασμολόγιο για τις τρίτες χώρες και κοινή εμπορική πολιτική)
4. Ενιαία αγορά (με κοινές κανονιστικές ρυθμίσεις για τα προϊόντα και ελεύθερη κυκλοφορία προϊόντων, κεφαλαίου, εργατικού δυναμικού και υπηρεσιών)
5. Οικονομική και νομισματική ένωση (ενιαία αγορά με κοινό νόμισμα και κοινή νομισματική πολιτική)
6. Πλήρης οικονομική ολοκλήρωση (όλα τα προηγούμενα στάδια συν εναρμονισμένες δημοσιονομικές και οικονομικές πολιτικές).

Όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση ιδρύθηκε το 1958 ως Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, στόχος ήταν η τελωνειακή ένωση και η δημιουργία κοινής γεωργικής αγοράς. Στη συνέχεια η περιορισμένη αυτή κοινή αγορά επεκτάθηκε για να καλύψει επίσης εμπορεύματα και υπηρεσίες στην ενιαία αγορά, η οποία μέχρι το 1993 είχε σχεδόν ολοκληρωθεί. Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται στο πέμπτο στάδιο αυτής της διαδικασίας. Η σταδιακή οικονομική ολοκλήρωση δεν ξεκίνησε με την απόφαση καθιέρωσης του ευρώ: πρόκειται για μια μακροχρόνια διαδικασία, που εξελίσσεται παράλληλα με την ιστορία της Ε.Ε. και αποτελεί ένα από τα κυριότερα επιτεύγματά της

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών και το Ευρωσύστημα²

Από την 1η Ιανουαρίου 1999 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι υπεύθυνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ – τη μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες.

² <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/index.el.html>

Η ζώνη του ευρώ έγινε πραγματικότητα, όταν η ευθύνη για την άσκηση νομισματικής πολιτικής εκχωρήθηκε από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες 11 κρατών μελών της ΕΕ στην ΕΚΤ τον Ιανουάριο του 1999. Η Ελλάδα έγινε μέλος το 2001, η Σλοβενία το 2007, η Κύπρος και η Μάλτα το 2008, η Σλοβακία το 2009, η Εσθονία το 2011, η Λεττονία το 2014 και η Λιθουανία το 2015. Η δημιουργία της ζώνης του ευρώ και η ίδρυση ενός υπερεθνικού οργάνου, της ΕΚΤ, αποτέλεσε βασικό στάδιο στη μακρόχρονη και πολύπλοκη πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Προκειμένου να ενταχθούν στη ζώνη του ευρώ, οι 19 χώρες έπρεπε να πληρούν τα κριτήρια σύγκλισης³. Το ίδιο θα ισχύσει και για άλλα κράτη μέλη της ΕΕ προτού υιοθετήσουν το ευρώ. Τα κριτήρια θέτουν τις οικονομικές και νομικές προϋποθέσεις για την επιτυχημένη συμμετοχή στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας αποτελούν τη νομική βάση για την ενιαία νομισματική πολιτική. Με το Καταστατικό ιδρύθηκαν η ΕΚΤ και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) την 1η Ιουνίου 1998. Η ΕΚΤ ιδρύθηκε ως πυρήνας του Ευρωσυστήματος και του ΕΣΚΤ. Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες εκτελούν από κοινού τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί. Η ΕΚΤ διαθέτει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το δημόσιο διεθνές δίκαιο.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών⁴

Το ΕΣΚΤ αποτελείται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) όλων των κρατών μελών της ΕΕ είτε αυτά έχουν υιοθετήσει το ευρώ είτε όχι.

Ευρωσύστημα

Το Ευρωσύστημα αποτελείται από την ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ των χωρών, που έχουν υιοθετήσει το ευρώ. Το Ευρωσύστημα και το ΕΣΚΤ θα εξακολουθήσουν να συνυπάρχουν όσο υφίστανται κράτη μέλη της ΕΕ, που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ.

Ζώνη του ευρώ

Η ζώνη του ευρώ αποτελείται από τις χώρες της ΕΕ, που έχουν υιοθετήσει το ευρώ.

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)⁵

³ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/convergence-criteria.el.html>

⁴ https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026el_protocol_4.pdf

⁵ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/html/index.el.html>

Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) είναι η κεντρική τράπεζα των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχουν υιοθετήσει το ευρώ⁶. Βασικό καθήκον της είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών στη ζώνη του ευρώ και ως εκ τούτου η διαφύλαξη της αγοραστικής δύναμης του ενιαίου νομίσματος. Η ΕΚΤ είναι ένα από τα επίσημα θεσμικά όργανα της ΕΕ και αποτελεί τον πυρήνα του Ευρωσυστήματος, καθώς και του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού για την τραπεζική εποπτεία.

Αποστολή της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας⁷

Η ΕΚΤ και οι εθνικές κεντρικές τράπεζες αποτελούν από κοινού το Ευρωσύστημα, το σύστημα κεντρικών τραπεζών της ζώνης του ευρώ⁸. Ο κύριος στόχος του Ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών: η διαφύλαξη της αξίας του ευρώ. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι υπεύθυνη για την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων, τα οποία είναι εγκατεστημένα στη ζώνη του ευρώ και στα συμμετέχοντα κράτη μέλη, που δεν ανήκουν στη ζώνη του ευρώ, στο πλαίσιο του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού⁹, ο οποίος περιλαμβάνει και τις εθνικές αρμόδιες αρχές. Κατ' αυτόν τον τρόπο συμβάλλει στην ασφάλεια και την ευρωστία του τραπεζικού συστήματος και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε κάθε συμμετέχον κράτος μέλος. Η ΕΚΤ έχει δεσμευθεί να εκτελεί αποτελεσματικά και με διαφάνεια όλα τα καθήκοντά της με σεβασμό του διαχωρισμού μεταξύ των καθηκόντων νομισματικής πολιτικής και των καθηκόντων εποπτείας.

Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ

Αρμοδιότητες

- Καθορίζει τις κατευθυντήριες γραμμές και λαμβάνει τις αναγκαίες αποφάσεις για την εκπλήρωση των καθηκόντων που έχουν ανατεθεί στην ΕΚΤ και στο Ευρωσύστημα.
- Χαράσσει νομισματική πολιτική για τη ζώνη του ευρώ. Το καθήκον αυτό περιλαμβάνει τη λήψη αποφάσεων σχετικά με τους στόχους της νομισματικής πολιτικής, τα βασικά επιτόκια, την προσφορά διαθεσίμων στο Ευρωσύστημα, καθώς και τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή των εν λόγω αποφάσεων.
- Σε σχέση με τις νέες αρμοδιότητες της ΕΚΤ στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας, εκδίδει αποφάσεις όσον αφορά το γενικό πλαίσιο εντός του οποίου λαμβάνονται οι εποπτικές αποφάσεις και εγκρίνει πλήρη σχέδια αποφάσεων που προτείνει το Εποπτικό Συμβούλιο βάσει της διαδικασίας μη διατύπωσης αντίρρησης.

⁶ <https://www.ecb.europa.eu/euro/intro/html/map.el.html>

⁷ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/ecb-mission/html/index.el.html>

⁸ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/eurosystem-mission/html/index.el.html>

⁹ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/mission-statement/mission-statement-of-the-ssm/html/index.el.html>

Συνεδριάσεις και λήψη αποφάσεων

Το Διοικητικό Συμβούλιο συνεδριάζει συνήθως δύο φορές τον μήνα στην έδρα της ΕΚΤ στη Φρανκφούρτη της Γερμανίας.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αξιολογεί τις οικονομικές και νομισματικές εξελίξεις και λαμβάνει τις αποφάσεις του για τη νομισματική πολιτική κάθε έξι εβδομάδες. Στις υπόλοιπες συνεδριάσεις του συζητά κυρίως θέματα που αφορούν άλλα καθήκοντα και αρμοδιότητες της ΕΚΤ και του Ευρωσυστήματος. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα καθήκοντα νομισματικής πολιτικής και τα άλλα καθήκοντα της ΕΚΤ διαχωρίζονται από τα καθήκοντα εποπτείας, το Διοικητικό Συμβούλιο πραγματοποιεί ξεχωριστές συνεδριάσεις.

Η απόφαση για τη νομισματική πολιτική εξηγείται διεξοδικά στη διάρκεια συνέντευξης Τύπου η οποία πραγματοποιείται κάθε έξι εβδομάδες. Ο Πρόεδρος, επικουρούμενος από τον Αντιπρόεδρο, διευθύνει τη συνέντευξη Τύπου.

Επιπλέον η ΕΚΤ δημοσιεύει τακτικές αναφορές σχετικά με τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου για τη νομισματική πολιτική, οι οποίες είναι διαθέσιμες πριν από την ημερομηνία διεξαγωγής της επόμενης συνεδρίασης¹⁰.

Εκτελεστική Επιτροπή

Η Εκτελεστική Επιτροπή απαρτίζεται από

- τον Πρόεδρο,
- τον Αντιπρόεδρο και
- τέσσερα άλλα μέλη

Όλα τα μέλη διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Αρμοδιότητες

- Προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου.
- Θέτει σε εφαρμογή τη νομισματική πολιτική της ζώνης του ευρώ σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές και τις αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και προς τούτο παρέχει τις απαραίτητες οδηγίες προς τις ΕθνΚΤ της ζώνης του ευρώ.
- Διαχειρίζεται τις καθημερινές εργασίες της ΕΚΤ.
- Ασκεί ορισμένες αρμοδιότητες που της εκχωρούνται από το Διοικητικό Συμβούλιο, συμπεριλαμβανομένων και αρμοδιοτήτων κανονιστικής φύσεως¹¹.

¹⁰ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.el.html>

¹¹ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/eb/html/index.el.html>

Γενικό Συμβούλιο¹²

Το Γενικό Συμβούλιο αποτελείται από

- τον Πρόεδρο της ΕΚΤ,
- τον Αντιπρόεδρο της ΕΚΤ και
- τους διοικητές των εθνικών κεντρικών τραπεζών (ΕθνΚΤ) των 28 κρατών μελών της ΕΕ.

Με άλλα λόγια, το Γενικό Συμβούλιο περιλαμβάνει αντιπροσώπους από τις 19 χώρες της ζώνης του ευρώ και από τις 9 χώρες εκτός της ζώνης του ευρώ.

Τα υπόλοιπα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ, ο Πρόεδρος του Συμβουλίου της ΕΕ και ένα μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μπορούν να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του Γενικού Συμβουλίου αλλά χωρίς δικαίωμα ψήφου. Αρμοδιότητες

Το Γενικό Συμβούλιο μπορεί να χαρακτηριστεί ως "μεταβατικό" όργανο. Έχει αναλάβει την εκτέλεση των καθηκόντων, που ασκούσε πρωτύτερα το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ίδρυμα και τα οποία οφείλει να ασκεί η ΕΚΤ κατά το τρίτο στάδιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης εφόσον υπάρχουν κράτη μέλη της ΕΕ, που δεν έχουν ακόμη υιοθετήσει το ευρώ. Το Γενικό Συμβούλιο συμβάλλει επίσης:

- στις συμβουλευτικές λειτουργίες της ΕΚΤ,
- στη συλλογή στατιστικών πληροφοριών,
- στην προετοιμασία των ετήσιων εκθέσεων της ΕΚΤ,
- στη θέσπιση των κανόνων που είναι αναγκαίοι για την τυποποίηση της λογιστικής παρακολούθησης και της υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις πράξεις των ΕθνΚΤ,
- στη λήψη μέτρων που αφορούν τον καθορισμό της κλείδας κατανομής για την εγγραφή στο κεφάλαιο της ΕΚΤ, εκτός εκείνων που έχουν καθοριστεί στη Συνθήκη,
- στη θέσπιση των όρων απασχόλησης του προσωπικού της ΕΚΤ και
- στις απαραίτητες προετοιμασίες για τον αμετάκλητο καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών των νομισμάτων των "κρατών μελών με παρέκκλιση" έναντι του ευρώ.

Σύμφωνα με το Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το Γενικό Συμβούλιο θα διαλυθεί όταν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θα έχουν υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα.

Εποπτικό Συμβούλιο

Το Εποπτικό Συμβούλιο συνεδριάζει δύο φορές τον μήνα για να συζητήσει, να σχεδιάσει και να εκτελέσει τα εποπτικά καθήκοντα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής

¹² <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/genc/html/index.el.html>

Τράπεζας (ΕΚΤ). Προτείνει σχέδια αποφάσεων στο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ στο πλαίσιο της διαδικασίας μη διατύπωσης αντίρρησης.

Σύνθεση

- Πρόεδρος (πενταετής θητεία, μη ανανεώσιμη)
- Αντιπρόεδρος (επιλέγεται μεταξύ των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής της ΕΚΤ)
- Τέσσερις εκπρόσωποι της ΕΚΤ
- Εκπρόσωποι των εθνικών εποπτικών αρχών

Εάν η εθνική εποπτική αρχή που έχει οριστεί από κράτος μέλος δεν είναι εθνική κεντρική τράπεζα (ΕθνΚΤ), ο εκπρόσωπος της αρμόδιας αρχής μπορεί να συνοδεύεται από εκπρόσωπο της αντίστοιχης ΕθνΚΤ. Σε τέτοιες περιπτώσεις οι εκπρόσωποι θα διαθέτουν από κοινού μία ψήφο για τους σκοπούς της ψηφοφορίας.

Διευθύνουσα Επιτροπή

Η Διευθύνουσα Επιτροπή υποστηρίζει τις δραστηριότητες του Εποπτικού Συμβουλίου και προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του.

Σύνθεση

- Πρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου
- Αντιπρόεδρος του Εποπτικού Συμβουλίου
- Ένας εκπρόσωπος της ΕΚΤ
- Πέντε εκπρόσωποι των εθνικών εποπτικών αρχών
- Οι πέντε εκπρόσωποι των εθνικών εποπτικών αρχών διορίζονται από το Εποπτικό Συμβούλιο για ένα έτος βάσει ενός συστήματος εκ περιτροπής που διασφαλίζει την ισότιμη εκπροσώπηση των χωρών¹³.

ΤΟ ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ¹⁴

Το Ευρωσύστημα, το οποίο αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των κρατών-μελών, που έχουν υιοθετήσει το ευρώ, είναι η νομισματική αρχή της ζώνης του ευρώ. Πρωταρχικός στόχος του Ευρωσυστήματος είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών για το κοινό καλό. Ενεργώντας επίσης ως κύρια χρηματοπιστωτική αρχή στοχεύει στη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας και την προώθηση της χρηματοπιστωτικής ενοποίησης στην Ευρώπη.

Κατά την επιδίωξη των σκοπών του το Ευρωσύστημα αποδίδει υψίστη σημασία στην αξιοπιστία, την εμπιστοσύνη, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία. Στοχεύει στην αποτελεσματική επικοινωνία με τους πολίτες της Ευρώπης. Στις σχέσεις με τις

¹³ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/ssm/html/index.el.html>

¹⁴ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/eurosystem-mission/html/index.el.html>

ευρωπαϊκές και τις εθνικές αρχές έχει αναλάβει τη δέσμευση να ενεργεί απολύτως σύμφωνα με τις διατάξεις των Συνθηκών λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την αρχή της ανεξαρτησίας.

Τα καθήκοντα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ) και του Ευρωσυστήματος καθορίζονται στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και προσδιορίζονται στο Καταστατικό του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών και της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Το Καταστατικό είναι πρωτόκολλο προσαρτημένο στη Συνθήκη¹⁵.

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται γενικώς στο ΕΣΚΤ και όχι στο Ευρωσύστημα, καθώς το κείμενο αυτό συντάχθηκε βάσει του συλλογισμού ότι όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ θα υιοθετήσουν τελικά το ευρώ. Το Ευρωσύστημα αποτελείται από την ΕΚΤ και τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (ΕθνΚΤ) των κρατών μελών της Ε.Ε., που έχουν ως νόμισμα το ευρώ, ενώ το ΕΣΚΤ αποτελείται από την ΕΚΤ και τις ΕθνΚΤ όλων των κρατών μελών (άρθρο 282 παράγραφος 1 της Συνθήκης). Όσο υπάρχουν κράτη μέλη της Ε.Ε., τα οποία δεν έχουν ως νόμισμα το ευρώ, θα πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ του Ευρωσυστήματος και του ΕΣΚΤ¹⁶.

Στόχοι

Το άρθρο 127 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τον πρωταρχικό στόχο του Ευρωσυστήματος ως εξής:

"Πρωταρχικός στόχος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών [...] είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών".

Και συνεχίζει ως εξής: "Με την επιφύλαξη του στόχου της σταθερότητας των τιμών, το ΕΣΚΤ στηρίζει τις γενικές οικονομικές πολιτικές στην Ένωση προκειμένου να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της Ένωσης, που ορίζονται στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση."

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πολλαπλούς στόχους (άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση), οι οποίοι περιλαμβάνουν την αειφόρο ανάπτυξη της Ευρώπης με γνώμονα την ισόρροπη οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών καθώς και την άκρως ανταγωνιστική κοινωνική οικονομία της αγοράς με στόχο την πλήρη απασχόληση και την κοινωνική πρόοδο. Συνεπώς η σταθερότητα των τιμών δεν αποτελεί μόνο πρωταρχικό στόχο της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ αλλά και στόχο του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έτσι η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση ορίζουν σαφώς ιεραρχημένους σκοπούς για το Ευρωσύστημα καθιστώντας σαφές ότι η σταθερότητα των τιμών είναι η σημαντικότερη συμβολή της νομισματικής πολιτικής στην επίτευξη ευνοϊκού οικονομικού περιβάλλοντος και υψηλού επιπέδου απασχόλησης.

¹⁵ https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026el_protocol_4.pdf

¹⁶ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/escb/html/index.el.html>

Βασικά καθήκοντα¹⁷

Σύμφωνα με το άρθρο 127 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα βασικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος είναι:

- η χάραξη και η εφαρμογή της [νομισματικής πολιτικής](#) για τη ζώνη του ευρώ,
- η διενέργεια [πράξεων συναλλάγματος](#),
- η κατοχή και η διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των χωρών της ζώνης του ευρώ ([διαχείριση χαρτοφυλακίων](#)),
- η προώθηση της ομαλής λειτουργίας των [συστημάτων πληρωμών](#),
- [Χρηματοπιστωτική σταθερότητα και εποπτεία](#): το Ευρωσύστημα συμβάλλει στην ομαλή άσκηση πολιτικών που προωθούν οι αρμόδιες αρχές αναφορικά με την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων και τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Συνεργασία σε [διεθνές](#) και [ευρωπαϊκό επίπεδο](#): η ΕΚΤ διατηρεί σχέσεις συνεργασίας με αντίστοιχα όργανα, οργανισμούς και φορείς εντός της Ε.Ε., αλλά και διεθνώς σχετικά με τα καθήκοντα, που έχουν ανατεθεί στο Ευρωσύστημα.

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών - ΕΑΤ¹⁸- (ΕΒΑ)

Η Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΑΤ) είναι ανεξάρτητη αρχή της ΕΕ, επιφορτισμένη με το έργο της εξασφάλισης αποτελεσματικού και συνεκτικού επιπέδου προληπτικής ρύθμισης και εποπτείας στο σύνολο του ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα. Συνολικοί στόχοι της είναι η διατήρηση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας στην ΕΕ και η διασφάλιση της ακεραιότητας, της αποδοτικότητας και της εύρυθμης λειτουργίας του τραπεζικού τομέα.

Η ΕΑΤ αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοοικονομικής Εποπτείας (ΕΣΧΕ), το οποίο απαρτίζεται από τρεις εποπτικές αρχές: την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΣΜΑ), την Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών (ΕΒΑ) και την Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ). Το σύστημα περιλαμβάνει επίσης το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Συστημικού Κινδύνου (ΕΣΡΒ) καθώς και τη Μεικτή Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών και τις εθνικές εποπτικές αρχές (NSA).

Η ΕΑΤ είναι ανεξάρτητη αρχή, αλλά λογοδοτεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Αποστολή και καθήκοντα

Ενώ οι εθνικές εποπτικές αρχές (και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα για τις χώρες εκείνες που συμμετέχουν στο νέο ενιαίο εποπτικό μηχανισμό¹⁹ (SSM), βασικό πυλώνα της «Τραπεζικής Ένωσης») παραμένουν υπεύθυνες για την εποπτεία των

¹⁷ <https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/html/index.el.html>

¹⁸ https://www.eba.europa.eu/languages/home_el

¹⁹ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

επιμέρους χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, ρόλος της EAT είναι η βελτίωση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς διασφαλίζοντας κατάλληλη, αποδοτική και εναρμονισμένη ευρωπαϊκή εποπτεία και ρύθμιση.

Κύριο καθήκον της EAT είναι να συμβάλλει, μέσω της θέσπισης δεσμευτικών τεχνικών προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών, στη δημιουργία του ευρωπαϊκού ενιαίου εγχειριδίου κανόνων στον τραπεζικό τομέα. Στόχος του ενιαίου εγχειριδίου κανόνων είναι η παροχή ενός ενιαίου συνόλου εναρμονισμένων εποπτικών κανόνων για τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα σε ολόκληρη την ΕΕ, οι οποίοι θα συμβάλλουν στη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού και θα παρέχουν υψηλή προστασία σε καταθέτες, επενδυτές και καταναλωτές.

Η EAT διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην προώθηση της σύγκλισης των εποπτικών πρακτικών, ώστε να διασφαλίζεται εναρμονισμένη εφαρμογή των εποπτικών κανόνων. Αποστολή της EAT είναι επίσης να αξιολογεί τους κινδύνους και τα τρωτά σημεία στον τραπεζικό τομέα της ΕΕ μέσω, ειδικότερα, τακτικών εκθέσεων εκτίμησης κινδύνων και πανευρωπαϊκών προσομοιώσεων ακραίων καταστάσεων (stress tests)²⁰.

Άλλα καθήκοντα τα οποία περιλαμβάνονται στην αποστολή της EAT είναι η διερεύνηση της ανεπαρκούς εφαρμογής της νομοθεσίας της ΕΕ από τις εθνικές αρχές, η λήψη αποφάσεων σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, η μεσολάβηση σε διαφωνίες μεταξύ αρμόδιων αρχών σε διασυννοριακές καταστάσεις, καθώς και η παροχή ανεξάρτητων συμβουλών στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο ή στην Επιτροπή.

Οργάνωση

Την EAT εκπροσωπεί στις εξωτερικές σχέσεις ο πρόεδρος της, ρόλος του οποίου είναι επίσης να προετοιμάζει το έργο και να προεδρεύει των συζητήσεων στις συνεδριάσεις του συμβουλίου εποπτών. Ο εκτελεστικός διευθυντής προετοιμάζει τις συνεδριάσεις του συμβουλίου διοίκησης και διασφαλίζει τη διεκπεραίωση των καθημερινών επιχειρησιακών εργασιών της Αρχής.

Τα δύο διοικητικά όργανα της EAT είναι:

- το **συμβούλιο εποπτών**, το οποίο είναι το κύριο όργανο λήψης αποφάσεων της Αρχής. Λαμβάνει όλες τις αποφάσεις πολιτικής της EAT, όπως έγκριση σχεδίων τεχνικών προτύπων, κατευθυντήριων γραμμών, γνωμών και εκθέσεων, και
- το **συμβούλιο διοίκησης**, ρόλος του οποίου είναι να διασφαλίζει ότι η Αρχή φέρει εις πέρας την αποστολή της και εκτελεί τα καθήκοντα που της έχουν ανατεθεί. Συναφώς, έχει την εξουσία να προτείνει, μεταξύ άλλων, το ετήσιο πρόγραμμα εργασίας, τον ετήσιο προϋπολογισμό, το σχέδιο πολιτικής προσωπικού και την ετήσια έκθεση.

²⁰ <http://www.euretirio.com/trapezika-test-antoxis-stress-tests/>

Η ΕΑΤ συνεργάζεται στενά με τις άλλες Ευρωπαϊκές Εποπτικές Αρχές (ΕΕΑ) στο πλαίσιο της Μεικτής Επιτροπής σε ζητήματα διατομεακού ενδιαφέροντος. Τέλος, για την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων των μερών, που θίγονται από τις αποφάσεις που εκδίδει η ΕΑΤ, έχει συσταθεί συμβούλιο προσφυγών.

Τρόπος λειτουργίας

Στο πλαίσιο της διασφάλισης της εκτέλεσης των καθηκόντων και της αποστολής της ΕΑΤ με αποτελεσματικότητα και διαφάνεια, όλα τα παραδοτέα, που καταρτίζει η Αρχή συζητούνται σε τεχνικές ομάδες εργασίας και μόνιμες επιτροπές, στις οποίες οι εθνικές αρχές μπορούν να συνεισφέρουν την άποψή τους. Επίσης, για την εκτέλεση της αποστολής της η ΕΑΤ συνεργάζεται συχνά με άλλα όργανα και οργανισμούς.

Όπου αρμόζει, διενεργούνται ανοικτές διαβουλεύσεις με το κοινό σχετικά με κανονιστικά προϊόντα (τεχνικά πρότυπα, κατευθυντήριες γραμμές κ.λπ.), ώστε να διασφαλίζεται ότι όσοι έχουν συμφέρον και όλοι οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να συνεισφέρουν τις απόψεις τους σχετικά με μελλοντικά τραπεζικά πρότυπα και κατευθυντήριες γραμμές.

Η Αρχή ζητεί επίσης σχόλια και συμβουλές από την ομάδα τραπεζικών συμφερόντων, ένα όργανο το οποίο συστάθηκε με τον κανονισμό της ΕΑΤ για τη διευκόλυνση των διαβουλεύσεων με όσους έχουν τραπεζικά συμφέροντα. Τέλος, όπου κρίνεται σκόπιμο, η ΕΑΤ διενεργεί ανάλυση κόστους-οφέλους σχετικά με όλες τις προτάσεις. Τα τελικά προϊόντα εγκρίνονται κατόπιν ψηφοφορίας από το συμβούλιο εποπτών.

Ο φαύλος κύκλος μεταξύ τραπεζικού και δημοσιονομικού χρέους²¹

Η κρίση δημόσιου χρέους της ευρωζώνης τόνισε τον δυνητικό φαύλο κύκλο μεταξύ των τραπεζών και του δημόσιου χρέους.

Η λειτουργία του φαύλου κύκλου μπορεί να αποτυπωθεί στο εξής σχήμα:

Εμβάθυνση κρίσης → Ανάγκη τραπεζών για οικονομική ενίσχυση από το κράτος → Αποδυνάμωση της δημοσιονομικής θέσης του κράτους → Αύξηση του κόστους αναχρηματοδότησης - σώρευση υψηλότερου χρέους → πιο αδύναμοι τραπεζικοί ισολογισμοί.

Η Τραπεζική Ένωση²² θα συμβάλει στην εξάλειψη της διασύνδεσης μεταξύ τραπεζών και δημόσιων χρεών με την έννοια ότι:

- Οι τράπεζες θα είναι ισχυρότερες και πιο απρόσβλητες από τις κρίσεις: Η κοινή εποπτεία θα εξασφαλίσει την αποτελεσματική επιβολή αυστηρότερων απαιτήσεων προληπτικής εποπτείας για τις τράπεζες, που θα τους επιβάλλουν να

²¹ http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-294_el.htm

²² http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/europe_banking_union.html

διατηρούν επαρκή αποθεματικά κεφαλαίου και επαρκή ρευστότητα. Αυτό θα καταστήσει τις τράπεζες της Ε.Ε. πιο σταθερές, θα ενισχύσει την ικανότητά τους να διαχειρίζονται κατάλληλα τους κινδύνους, που συνδέονται με τις δραστηριότητές τους, και να απορροφούν τις ζημίες, που ενδεχομένως θα υφίστανται.

- Οι αφερέγγυες τράπεζες θα εξυγιαίνονται χωρίς τα χρήματα των φορολογουμένων, περιορίζοντας τις αρνητικές επιπτώσεις στις δημοσιονομικές θέσεις των κυβερνήσεων: Η εξυγίανση των τραπεζών θα χρηματοδοτείται από τους μετόχους και τους πιστωτές των τραπεζών και από ένα ταμείο εξυγίανσης, χρηματοδοτούμενο από τον κλάδο. Οι τράπεζες δεν θα πρέπει να διασώζονται και η δημοσιονομική θέση των κυβερνήσεων δεν θα εξασθενεί περαιτέρω.
- Οι τράπεζες δεν θα είναι πλέον «Ευρωπαϊκές στη ζωή αλλά εθνικές στο θάνατο» καθώς τόσο η εποπτεία τους όσο και η διαχείριση τυχόν αφερεγγυότητας θα εποπτεύονται από τον αντίστοιχο ευρωπαϊκό μηχανισμό.

Τραπεζική Ένωση της Ευρώπης²³

Η Τραπεζική Ένωση δημιουργήθηκε με στόχο να διασφαλίζει ότι οι τράπεζες είναι ισχυρότερες και υπό βελτιωμένη εποπτεία και σε περίπτωση που προκύπτουν προβλήματα στον χρηματοπιστωτικό τομέα, να εξυγιαίνει, δηλαδή να αναδιαρθρώνει τις τράπεζες αποτελεσματικότερα. Η Τραπεζική Ένωση είναι ένα σημαντικό βήμα προς μια ουσιαστική Οικονομική και Νομισματική Ένωση. Καθιστά δυνατή τη συνεπή εφαρμογή των τραπεζικών κανόνων της Ε.Ε. στις συμμετέχουσες χώρες. Με την υιοθέτηση νέων διαδικασιών και μέσων λήψης αποφάσεων σε κεντρικό ευρωπαϊκό επίπεδο δημιουργείται μια ενοποιημένη τραπεζική αγορά, που χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη διαφάνεια και ενισχυμένη ασφάλεια.

Γιατί χρειάζεται η τραπεζική ένωση;

Η χρηματοπιστωτική κρίση του 2008 και η επακόλουθη κρίση δημόσιου χρέους κατέδειξαν την ανάγκη για μια Τραπεζική Ένωση. Συγκεκριμένα έγινε σαφές ότι ιδίως σε μια νομισματική ένωση όπως η ζώνη του ευρώ, τα προβλήματα που προκύπτουν λόγω της ύπαρξης στενών δεσμών μεταξύ των δημόσιων οικονομικών και του τραπεζικού τομέα μπορούν εύκολα να μεταδοθούν εκτός εθνικών συνόρων και να προκαλέσουν αναταραχή στον χρηματοπιστωτικό τομέα και άλλων χωρών της Ε.Ε.²⁴.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέβη σε μια σειρά πρωτοβουλιών προκειμένου να αντιμετωπιστεί η οικονομική κρίση, που ξεκίνησε το 2008, μέσα σε ένα ασφαλέστερο περιβάλλον για την Ενιαία Αγορά. Οι πρωτοβουλίες αυτές βασίζονται σε ένα *Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων*²⁵, το οποίο αποτελείται από μία δέσμη νομοθετικών κειμένων, που εφαρμόζονται ομοιόμορφα σε όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στα οποία περιλαμβάνονται

²³ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/europe_banking_union.html

²⁴ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/bankingunion/html/index.el.html>

²⁵ http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/index_en.htm

περίπου 8.300 τράπεζες. Τα νομοθετικά αυτά κείμενα θέτουν κανόνες για την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών, διασφαλίζουν την καλύτερη προστασία των καταθετών και θεσμοθετούν την πρόληψη και διαχείριση σε περίπτωση χρεοκοπίας των τραπεζών. Τον Ιούνιο 2012 αποφασίστηκε στη Σύνοδο Κορυφής ότι η Τραπεζική Ένωση, ως συμπλήρωμα της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, θα διασφαλίζει ότι οι εν λόγω κανόνες θα εφαρμοστούν με συνέπεια σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ και σε άλλες συμμετέχουσες χώρες με απώτερο στόχο την πρόληψη των τραπεζικών κρίσεων, το τέλος της εποχής της μαζικής διάσωσης των τραπεζών με χρήματα των φορολογούμενων και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα²⁶.

Το Ενιαίο Εγχειρίδιο Κανόνων αποτελεί το θεμέλιο της Τραπεζικής Ένωσης, η οποία περιλαμβάνει:

- τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (EEM)²⁷, ο οποίος συνιστά σύστημα εποπτείας του ευρωπαϊκού τραπεζικού τομέα και αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και τις Εθνικές Εποπτικές Αρχές των χωρών της ζώνης του ευρώ και άλλων συμμετεχουσών χωρών·
- τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης (EME)²⁸, ο οποίος επιδιώκει να διασφαλίζει την αποτελεσματική εξυγίανση των προβληματικών τραπεζών στις χώρες που συμμετέχουν στον EEM με ελάχιστο κόστος για τους φορολογούμενους και την πραγματική οικονομία. Ο EME χρηματοδοτείται από το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης, το οποίο πρέπει να χρησιμοποιείται σε διαδικασίες εξυγίανσης, όπου είναι απαραίτητο, για να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των εργαλείων εξυγίανσης.
- ένα Ενιαίο Σύστημα Εγγύησης Τραπεζικών Καταθέσεων²⁹ για τις τράπεζες της Ευρωζώνης, το οποίο θα διασφαλίσει για όλους τους καταθέτες της Ε.Ε. την εγγύηση των καταθέσεων τους μέχρι το ποσό των 100.000 ευρώ ανά καταθέτη σε κάθε τράπεζα της Ε.Ε.

Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός (EEM)³⁰

Ο EEM αποτελεί ένα νέο σύστημα εποπτείας των τραπεζών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις Αρμόδιες Εθνικές Εποπτικές Αρχές των συμμετεχουσών χωρών. Οι κυριότεροι στόχοι του είναι: α) η διαφύλαξη της ασφάλειας και της ευρωστίας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος, β) η ενίσχυση της χρηματοπιστωτικής ολοκλήρωσης και σταθερότητας, και γ) η διασφάλιση συνετούς εποπτείας.

²⁶ https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/milestones/shared/pdf/2012-06-29_euro_area_summit_statement_en.pdf

²⁷ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

²⁸ http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.htm

²⁹ http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/european-deposit-insurance-scheme/index_en.htm

³⁰ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

Ο ΕΕΜ αποτελεί έναν από τους τρεις πυλώνες της Τραπεζικής Ένωσης³¹ της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και διέπεται: α) από τον Κανονισμό ΕΕ 1024/2013 του Συμβουλίου για την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν την προληπτική εποπτεία των πιστωτικών ιδρυμάτων³², και β) από τον Κανονισμό ΕΕ 1022/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του Κανονισμού 1093/2010 σχετικά με τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής όσον αφορά την ανάθεση ειδικών καθηκόντων στην ΕΚΤ σύμφωνα με τον Κανονισμό του ΕΕ 1024/2013 του Συμβουλίου³³. Επίσης εφαρμόζεται ο Κανονισμός 468/2014 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που θεσπίζει το πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της ΕΚΤ και των εθνικών εντεταλμένων αρχών εντός του ΕΕΜ³⁴

Ο ΕΕΜ κατέστη απαραίτητος, διότι κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης διαπιστώθηκε πόσο γρήγορα και με πόση ένταση μπορούν να μεταδοθούν προβλήματα στον χρηματοπιστωτικό τομέα, ιδίως εντός μιας νομισματικής ένωσης, καθώς και πώς αυτά τα προβλήματα μπορούν να επηρεάσουν άμεσα τους πολίτες σε ολόκληρη τη ζώνη του ευρώ. Η ΕΚΤ ως ανεξάρτητο όργανο της ΕΕ συντονίζει την τραπεζική εποπτεία από ευρωπαϊκή προοπτική: α) θεσπίζοντας κοινή προσέγγιση σε ό,τι αφορά την καθημερινή εποπτεία, β) προβαίνοντας σε εναρμονισμένες εποπτικές ενέργειες και λαμβάνοντας διορθωτικά μέτρα, και γ) διασφαλίζοντας τη συνεπή εφαρμογή κανονισμών και πολιτικών εποπτείας. Έτσι συμβάλλει στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης στον ευρωπαϊκό τραπεζικό τομέα.

Οι αρμοδιότητες της τραπεζικής εποπτείας περιλαμβάνουν: α) τη διενέργεια εποπτικών ελέγχων, επιτόπιων επιθεωρήσεων και ερευνών, β) τη χορήγηση ή την ανάκληση αδειών λειτουργίας τραπεζών, γ) την αξιολόγηση της απόκτησης και της διάθεσης ειδικών συμμετοχών από τις τράπεζες, δ) τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες προληπτικής εποπτείας της ΕΕ, ε) τον καθορισμό αυστηρότερων κεφαλαιακών απαιτήσεων («κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας») προκειμένου να αντιμετωπίζονται τυχόν χρηματοοικονομικοί κίνδυνοι.

Με τον ΕΕΜ εποπτεύονται : α) **οι άμεσα εποπτευόμενες τράπεζες:** Η ΕΚΤ εποπτεύει άμεσα τις 129 σημαντικές τράπεζες, που είναι εγκατεστημένες στις συμμετέχουσες χώρες. Οι τράπεζες αυτές κατέχουν σχεδόν 82% του συνολικού ενεργητικού του τραπεζικού τομέα στη ζώνη του ευρώ. Μια τράπεζα χαρακτηρίζεται σημαντική ή λιγότερο σημαντική βάσει μιας σειράς κριτηρίων³⁵. Η συνεχής εποπτεία των σημαντικών τραπεζών διενεργείται από μεικτές εποπτικές ομάδες. Για κάθε σημαντική τράπεζα έχει συσταθεί ειδική μεικτή εποπτική ομάδα, η οποία αποτελείται από μέλη του προσωπικού της ΕΚΤ και των εθνικών εποπτικών αρχών³⁶, και β) **οι έμμεσα εποπτευόμενες τράπεζες:** Οι τράπεζες που δεν θεωρούνται σημαντικές είναι γνωστές ως «λιγότερο σημαντικά» ιδρύματα. Υπεύθυνες για την

³¹ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/europe_banking_union.html

³² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1024&from=EN>

³³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1022&from=EL>

³⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R0468&from=EN>

³⁵ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/list/criteria/html/index.en.html>

³⁶ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/banking/approach/jst/html/index.en.html>

εποπτεία τους παραμένουν οι εθνικές εποπτικές αρχές, οι οποίες συνεργάζονται στενά με την ΕΚΤ.

Η ΕΚΤ μπορεί ανά πάσα στιγμή να αποφασίσει να αναλάβει την άμεση εποπτεία οποιασδήποτε από αυτές τις τράπεζες, προκειμένου να διασφαλίσει τη συνεπή εφαρμογή υψηλών προτύπων εποπτείας.

Στον ΕΕΜ συμμετέχουν αυτομάτως όλες οι χώρες της ζώνης του ευρώ. Δυνατότητα συμμετοχής έχουν και άλλες χώρες της ΕΕ οι οποίες δεν χρησιμοποιούν το ευρώ ως νόμισμά τους. Για τον σκοπό αυτό, οι εθνικές εποπτικές αρχές καθιερώνουν «στενή συνεργασία» με την ΕΚΤ.

Συνεργασία με μη συμμετέχουσες χώρες: Όσον αφορά τις χώρες της ΕΕ που δεν συμμετέχουν στον ΕΕΜ, η ΕΚΤ και οι αντίστοιχες εθνικές εποπτικές αρχές θα καθορίζουν το πλαίσιο της συνεργασίας τους σε ζητήματα εποπτείας συνάπτοντας μνημόνιο συνεννόησης.

Ενιαίος Μηχανισμός Εξυγίανσης (ΕΜΕ)³⁷

Στις 15 Απριλίου 2014 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τον ΕΜΕ, που προτάθηκε από την Επιτροπή τον Ιούλιο του 2013. Ο ΕΜΕ αποτελεί το δεύτερο πυλώνα της Τραπεζικής Ένωσης³⁸ και συμπληρώνει τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ)³⁹. Βασικός σκοπός του ΕΜΕ είναι να διασφαλίζει την αποτελεσματική εξυγίανση τραπεζών, που παρά την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης ελαχιστοποιώντας το κόστος για τους φορολογουμένους και την πραγματική οικονομία. Το κόστος των μέτρων εξυγίανσης θα καλύπτεται από Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης⁴⁰ χρηματοδοτούμενο από εισφορές των συμμετεχουσών τραπεζών.

Στις 30 Ιουλίου 2014 δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) ο Κανονισμός Ε.Ε. 806/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί θεσπίσεως ενιαίων κανόνων και διαδικασίας για την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και ορισμένων επιχειρήσεων επενδύσεων στο πλαίσιο ενός Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης και ενός Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης και τροποποιήσεως του Κανονισμού 1093/2010⁴¹. Ο ΕΜΕ θα εφαρμόζει στην Ευρωζώνη την Οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της Οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των Κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ.

³⁷ http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.htm

³⁸ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/europe_banking_union.html

³⁹ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

⁴⁰ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>

⁴¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:225:FULL&from=EN>

1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012⁴² με στόχο να σταματήσει η διάσωση των τραπεζών με τα χρήματα των φορολογουμένων και η οποία απεδείχθη πολύ δαπανηρή κατά τη διάρκεια της τελευταίας οικονομικής κρίσης. Ο Κανονισμός αυτός τέθηκε σε εφαρμογή στις 19 Αυγούστου 2014. Οι διατάξεις του Κανονισμού Ε.Ε. 806/2014 για τη συνεργασία ανάμεσα στο Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης⁴³ και στις εθνικές αρχές εξυγίανσης για την προετοιμασία της εξυγίανσης των τραπεζών τέθηκαν σε εφαρμογή από την 1^η Ιανουαρίου 2015 ενώ η πλήρης λειτουργία του ΕΜΕ ξεκίνησε την 1^η Ιανουαρίου 2016.

Οι κανόνες του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης ισχύουν για τις τράπεζες των κρατών μελών που ανήκουν στην ευρωζώνη και των κρατών της Ε.Ε., που επιλέγουν να συμμετάσχουν στην Τραπεζική Ένωση.

Ο ΕΜΕ αποτελείται από: α) Μια αρχή εξυγίανσης σε επίπεδο ΕΕ - το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, και β) Ένα κοινό ταμείο εξυγίανσης χρηματοδοτούμενο από τον τραπεζικό τομέα.

Ο ΕΜΕ λειτουργεί⁴⁴ ως εξής:

- Η ΕΚΤ ως Ενιαία Εποπτική Αρχή σηματοδοτεί τότε μία τράπεζα της Ευρωζώνης ή εγκατεστημένη σε ένα κράτος μέλος που συμμετέχει στην Τραπεζική Ένωση, πτωχεύει ή κινδυνεύει να πτωχεύσει.
- Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, που αποτελείται από αντιπροσώπους των αρμόδιων εθνικών αρχών (δηλαδή αυτών που βρίσκονται στην έδρα της τράπεζας ή όπου η τράπεζα έχει υποκαταστήματα ή θυγατρικές), ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα προβούν σε συγκεκριμένες ενέργειες για τη διεξαγωγή της εξυγίανσης της τράπεζας, που πτωχεύει ή είναι πιθανό να πτωχεύσει. Στη συνέχεια το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης αποφασίζει τότε και πώς να θέσει την τράπεζα σε εξυγίανση και βάσει σε λειτουργία το σχέδιο εξυγίανσης, το πλαίσιο για τη χρήση των μηχανισμών εξυγίανσης και το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης.
- Το σχέδιο εξυγίανσης μπορεί στο στάδιο αυτό να εγκριθεί ή να απορριφθεί από την Επιτροπή ή σε ορισμένες περιπτώσεις από το Συμβούλιο μέσα σε 24 ώρες.
- Υπό την επίβλεψη του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης, οι εθνικές αρμόδιες αρχές θα είναι αρμόδιες για την εκτέλεση του σχεδίου εξυγίανσης.
- Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης επιβλέπει την εξυγίανση. Ελέγχει την εκτέλεση του σχεδίου εξυγίανσης από τις αρμόδιες εθνικές αρχές σε εθνικό επίπεδο και σε περίπτωση μη συμμόρφωσης απευθύνει άμεσα εκτελεστικές οδηγίες στην υπό πτώχευση τράπεζα.
- Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης, που δημιουργήθηκε υπό τον έλεγχο του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης, θα καταστήσει δυνατή τη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της εξυγίανσης της τράπεζας. Το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης

⁴² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0059&from=EN>

⁴³ <http://srb.europa.eu/>

⁴⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-6397_en.htm?locale=en

χρηματοδοτείται από συνεισφορές των συμμετεχουσών τραπεζών στη Συμφωνία για τη μεταφορά και την αμοιβαιοποίηση των εισφορών σε αυτό⁴⁵.

Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης⁴⁶

Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης αποτελεί το βασικό όργανο λήψης αποφάσεων στον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης, που αποτελεί τον δεύτερο πυλώνα της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Ένωσης⁴⁷:

Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης έχει τις εξής αρμοδιότητες:

- **αποφασίζει τα καθεστώτα εξυγίανσης** για τις προβληματικές τράπεζες (που περιλαμβάνουν την εφαρμογή εργαλείων εξυγίανσης και τη χρησιμοποίηση του ενιαίου ταμείου εξυγίανσης)
- είναι **άμεσα υπεύθυνο για τις φάσεις σχεδιασμού και εξυγίανσης των διασυννοριακών και των μεγάλων τραπεζών της Τραπεζικής Ένωσης**, οι οποίες τελούν υπό την άμεση εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας
- είναι **υπεύθυνο για όλες τις υποθέσεις εξυγίανσης**, ασχέτως του μεγέθους της τράπεζας, **εφόσον η εξυγίανση απαιτεί προσφυγή στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης**
- **φέρει την τελική ευθύνη για όλες τις τράπεζες της Τραπεζικής Ένωσης** και μπορεί, ως εκ τούτου, ανά πάσα στιγμή να αποφασίσει να ασκήσει τις εξουσίες του έναντι οιασδήποτε τράπεζας

Σύνθεση του Ενιαίου Συμβουλίου Εξυγίανσης

Το Συμβούλιο Εξυγίανσης συνέρχεται είτε σε **εκτελεστική σύνοδο** είτε σε **σύνοδο ολομέλειας**.

Εκτελεστική σύνοδος του Συμβουλίου Εξυγίανσης	Σύνοδος ολομέλειας του Συμβουλίου Εξυγίανσης
Μέλη με δικαίωμα ψήφου	Μέλη με δικαίωμα ψήφου

• εκτελεστικός πρόεδρος • 4 μέλη πλήρους απασχόλησης • εκπρόσωποι των κρατών μελών στα οποία είναι εγκατεστημένα η προβληματική τράπεζα και τα υποκαταστήματα ή οι θυγατρικές της	• εκτελεστικός πρόεδρος • 4 μέλη πλήρους απασχόλησης • εκπρόσωποι των εθνικών αρχών εξυγίανσης (1 από κάθε κράτος μέλος που συμμετέχει στην τραπεζική ένωση)

⁴⁵ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?f=ST+8457+2014+INIT&l=el>

⁴⁶ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>

⁴⁷ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/europe_banking_union.html

Παρατηρητές

- μόνιμοι: ένας εκπρόσωπος από την ΕΚΤ και ένας από την Επιτροπή
- ad hoc προσκεκλημένοι παρατηρητές

Παρατηρητές

- μόνιμοι: ένας εκπρόσωπος από την ΕΚΤ και ένας από την Επιτροπή
- ad hoc προσκεκλημένοι παρατηρητές

Τον Δεκέμβριο του 2014 το Συμβούλιο διόρισε τον πρόεδρο, τον αντιπρόεδρο και τα μέλη πλήρους απασχόλησης του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης⁴⁸.

Η θητεία του πρώτου προέδρου που διορίστηκε μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού για τον ΕΜΕ είναι τριετής, ανανεώσιμη άπαξ για μια πενταετία. Η θητεία του αντιπροέδρου και των άλλων τεσσάρων μελών πλήρους απασχόλησης είναι πενταετής.

Λήψη αποφάσεων στο Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης

Η **εκτελεστική σύνοδος** προετοιμάζει όλες τις αποφάσεις εξυγίανσης. Εγκρίνει τις αποφάσεις αυτές στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό για τις τράπεζες, για τις οποίες το συμβούλιο εξυγίανσης είναι άμεσα υπεύθυνο.

Η **σύνοδος ολομέλειας** λαμβάνει αποφάσεις γενικότερου χαρακτήρα και συγκεκριμένα:

- αποφάσεις για θέματα **εσωτερικού κανονισμού**
- αποφάσεις για τον ετήσιο **προϋπολογισμό** του συμβουλίου εξυγίανσης
- αποφάσεις για θέματα **επενδύσεων και προσωπικού**

Επίσης λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τη χρήση του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης πάνω από ορισμένα όρια και εξουσιοδοτεί το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης να δανείζεται και να συγκεντρώνει έκτακτες εκ των υστέρων εισφορές.

Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (ΕΤΕ)⁴⁹

Στις 15 Απριλίου 2014 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υιοθέτησε τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης (ΕΜΕ), που προτάθηκε από την Επιτροπή τον Ιούλιο του 2013. Ο ΕΜΕ αποτελεί το δεύτερο πυλώνα της Τραπεζικής Ένωσης⁵⁰ και συμπληρώνει τον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό (ΕΕΜ)⁵¹. Βασικός σκοπός του ΕΜΕ είναι να διασφαλίζει την αποτελεσματική εξυγίανση τραπεζών, που παρά την εποπτεία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, ελαχιστοποιώντας το κόστος για τους φορολογουμένους και την πραγματική οικονομία.

⁴⁸ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?f=ST+15121+2014+INIT&l=el>

⁴⁹ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>

⁵⁰ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/europe_banking_union.html

⁵¹ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

Ο ΕΜΕ αποτελείται από: α) Μια αρχή εξυγίανσης σε επίπεδο ΕΕ - το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, και β) Ένα Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης (ΕΤΕ), χρηματοδοτούμενο από συνεισφορές του τραπεζικού τομέα.

Το ΕΤΕ είναι ένα ταμείο, που συστάθηκε σε υπερεθνικό επίπεδο και χρησιμοποιείται για την εξυγίανση των προβληματικών τραπεζών, αφού εξαντληθούν άλλες επιλογές, όπως το εργαλείο διάσωσης με ίδια μέσα. Το ΕΤΕ προβλέφθηκε να συγκροτηθεί σε διάστημα 8 ετών. Θα πρέπει να φτάσει τουλάχιστον το 1% του ποσού των καλυπτόμενων καταθέσεων όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων, που έχουν άδεια λειτουργίας σε όλα τα κράτη μέλη της τραπεζικής ένωσης. Το ποσό εκτιμάται ότι θα ανέρχεται σε περίπου 55 δισ. €.

Η ατομική εισφορά κάθε τράπεζας θα υπολογίζεται ανάλογα με το ύψος των υποχρεώσεων της (εξαιρουμένων των ιδίων κεφαλαίων και των καλυπτόμενων καταθέσεων) σε σχέση με το σύνολο των υποχρεώσεων (εξαιρουμένων των ιδίων κεφαλαίων και των καλυπτόμενων καταθέσεων) όλων των πιστωτικών ιδρυμάτων, που έχουν άδεια λειτουργίας στα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Οι εισφορές θα προσαρμόζονται ανάλογα με τους κινδύνους που αναλαμβάνει κάθε ίδρυμα.

Πώς λειτουργεί το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης

Οι εισφορές των τραπεζών, που συγκεντρώνονται σε εθνικό επίπεδο, θα μεταφέρονται στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης.

Προϋπόθεση για την πρόσβαση στο Ταμείο είναι η εφαρμογή των κανόνων και των αρχών της διάσωσης με ίδια μέσα που ορίζονται στην Οδηγία για την ανάκαμψη και την εξυγίανση των τραπεζών⁵² και στον Κανονισμό για τον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης⁵³.

Κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο προκειμένου να διασφαλιστεί η τήρηση μιας από τις βασικές αρχές της Τραπεζικής Ένωσης: το κόστος της χρεοκοπίας των τραπεζών θα πρέπει να βαρύνει τον χρηματοπιστωτικό τομέα και όχι τους φορολογουμένους.

Η οκταετής μεταβατική περίοδος

Το Ταμείο θα αποτελείται αρχικά από «εθνικά τμήματα». Αυτά σταδιακά θα συγχωνευτούν στη διάρκεια μεταβατικού διαστήματος οκτώ ετών. Αυτή η αλληλέγγυα χρήση των καταβαλλόμενων κεφαλαίων θα ξεκινήσει με 40% το πρώτο έτος και 20% το δεύτερο έτος και στη συνέχεια θα αυξάνεται συνεχώς κατά ίσα ποσά για τα επόμενα 6 έτη, μέχρις ότου τα εθνικά τμήματα να πάψουν να υφίστανται.

Η μεταφορά και η αμοιβαιοποίηση των πόρων προβλέπεται σε ξεχωριστή διακυβερνητική συμφωνία μεταξύ των κρατών μελών που προσχωρούν στην Τραπεζική Ένωση. Το Συμβούλιο έλαβε σχετική απόφαση προκειμένου να παράσχει

⁵² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0059&from=EN>

⁵³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2014:225:FULL&from=EN>

τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια δικαίου, δεδομένου ότι ορισμένα κράτη μέλη εξέφρασαν ανησυχίες νομικού και συνταγματικού περιεχομένου. Η συμφωνία υπεγράφη στις 21 Μαΐου 2014 από 26 κράτη μέλη (όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, εκτός από τη Σουηδία και το Ηνωμένο Βασίλειο)⁵⁴.

Στις 30 Νοεμβρίου 2015, διαπιστώθηκε ότι επαρκής αριθμός κρατών μελών έχει επικυρώσει διακυβερνητική συμφωνία για τη μεταφορά και την αμοιβαιοποίηση των συνεισφορών στο ενιαίο ταμείο εξυγίανσης. Η συμφωνία τίθεται σε ισχύ την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα μετά την ημερομηνία κατάθεσης των κυρωτικών εγγράφων εκ μέρους των συμβαλλομένων μερών της τραπεζικής ένωσης που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 90% του συνόλου των σταθμισμένων ψήφων όλων των συμμετεχόντων.

Τα εκτός ευρωζώνης κράτη μέλη τα οποία έχουν υπογράψει τη συμφωνία θα πρέπει να σεβαστούν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτήν μόνο αφού προσχωρήσουν στον Ενιαίο Εποπτικό Μηχανισμό και στον Ενιαίο Μηχανισμό Εξυγίανσης

Πρόσθετες χρηματοδοτικές ρυθμίσεις

Τον Δεκέμβριο του 2013 οι Υπουργοί Οικονομικών της ΕΕ εξέδωσαν δήλωση η οποία διευκρίνιζε ότι κατά την αρχική φάση οικοδόμησης του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης, θα διατίθεται **ενδιάμεση χρηματοδότηση** από εθνικές πηγές, στηριζόμενες από τραπεζικές εισφορές ή από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας σύμφωνα με υφιστάμενες διαδικασίες. Αυτό είναι αναγκαίο προκειμένου να εξασφαλιστούν επαρκείς χρηματοδοτικοί πόροι για το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης κατά τη μεταβατική περίοδο⁵⁵. Τον **Δεκέμβριο του 2015**, τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην Τραπεζική Ένωση συμφώνησαν να συστήσουν **σύστημα ενδιάμεσης χρηματοδότησης**: από το 2016, κάθε συμμετέχον κράτος μέλος συνάπτει εναρμονισμένη συμφωνία δανειακής διευκόλυνσης με το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης, παρέχοντας εθνική μεμονωμένη πιστωτική γραμμή στο Συμβούλιο για να ενισχύσει το εθνικό του τμήμα στο Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης. Κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το Ταμείο λειτουργεί σωστά σε περίπτωση χρηματοδοτικών ελλείψεων μετά από την εξυγίανση των τραπεζών σε συγκεκριμένο κράτος μέλος. Το συμφωνηθέν μέγιστο συνολικό ποσό των πιστωτικών γραμμών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ θα είναι 55 δισ.€.

Οι εθνικές πιστωτικές γραμμές θα χρησιμοποιούνται ως έσχατη λύση, εφόσον έχουν εξαντληθεί όλες οι άλλες χρηματοδοτικές πηγές που υπάρχουν σύμφωνα με τους κανόνες της Τραπεζικής Ένωσης. Το σύστημα των εθνικών πιστωτικών γραμμών εξασφαλίζει την προστασία των φορολογουμένων και δεν θα έχει σημαντική επίπτωση στα δημοσιονομικά των κρατών μελών μεσοπρόθεσμα, αφού τα ποσά που εκταμιεύονται για τις πιστωτικές γραμμές θα πρέπει να καταβληθούν από τον

⁵⁴ <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?f=ST+8457+2014+INIT&l=el>

⁵⁵

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%2018137%202013%20INIT>

τραπεζικό τομέα κάθε χώρας. Το σύστημα θα εξασφαλίσει επίσης ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις για όλα τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και δεν συνεπάγεται κόστος για τις χώρες που δεν συμμετέχουν στην Τραπεζική Ένωση.

Θα είναι επίσης δυνατή η πραγματοποίηση προσωρινών **μεταφορών μεταξύ των εθνικών τμημάτων**.

Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής φάσης, θα διαμορφωθεί ένας **κοινός μηχανισμός ασφαλείας**. Ο μηχανισμός αυτός θα διευκολύνει τον δανεισμό από το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης και τελικά το κόστος του θα καλυφθεί από εισφορές του τραπεζικού τομέα.

Ευρωπαϊκό Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων (ΕΣΑΚ)⁵⁶

Το 2012 η Επιτροπή πρότεινε να δημιουργηθεί μια Τραπεζική Ένωση⁵⁷, που θα θέσει τον τραπεζικό τομέα σε πιο ασφαλή βάση και θα αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στο ευρώ στο πλαίσιο ενός μακροπρόθεσμου οράματος οικονομικής και δημοσιονομικής ολοκλήρωσης⁵⁸. Η Τραπεζική Ένωση θα πρέπει να υλοποιηθεί με τη μετατόπιση της εποπτείας στο ευρωπαϊκό επίπεδο, τη θέσπιση ενός ολοκληρωμένου πλαισίου για τη διαχείριση της τραπεζικής κρίσης και, εξίσου σημαντικό, με ένα κοινό σύστημα προστασίας των καταθέσεων. Ενώ τα δύο πρώτα βήματα έχουν υλοποιηθεί με τη δημιουργία του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού (ΕΕΜ)⁵⁹ και του Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης (ΕΜΕ)⁶⁰, δεν έχει δημιουργηθεί ακόμη κοινό σύστημα για την προστασία των καταθέσεων, καθόσον η Οδηγία 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁶¹ περί των συστημάτων εγγύησης καταθέσεων, δεν απεδείχθη επαρκής προς το σκοπό αυτό.

Η έκθεση των πέντε Προέδρων⁶² και η επακόλουθη Ανακοίνωση της Επιτροπής⁶³ ορίζουν ένα σαφές σχέδιο για την εμβάθυνση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), που περιλαμβάνει ένα ευρωπαϊκό σύστημα εγγύησης καταθέσεων (ΕΣΑΚ), ως τρίτο πυλώνα μιας πλήρως αναπτυγμένης Τραπεζικής Ένωσης, παράλληλα με την τραπεζική εποπτεία, η οποία έχει ανατεθεί στον ΕΕΜ, και την εξυγίανση των τραπεζών, η οποία έχει ανατεθεί στον ΕΜΕ. Συγκριμένα προβλέπεται η θέσπιση ενός ευρωπαϊκού συστήματος ασφάλισης καταθέσεων (ΕΣΑΚ) ως τρίτου πυλώνα της τραπεζικής ένωσης, σε τρία διαδοχικά στάδια: *ένα σύστημα*

⁵⁶http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/european-deposit-insurance-scheme/index_en.htm

⁵⁷ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/europe_banking_union.html

⁵⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0510&from=EL>

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52012DC0510&from=EN>

⁵⁹ <https://www.bankingsupervision.europa.eu/about/thessm/html/index.en.html>

⁶⁰ http://ec.europa.eu/finance/general-policy/banking-union/single-resolution-mechanism/index_en.htm

⁶¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31994L0019&from=EL>

⁶² http://ec.europa.eu/priorities/sites/beta-political/files/5-presidents-report_en.pdf

⁶³ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EN/1-2015-600-EN-F1-1.PDF>

αντασφάλισης για τα συμμετέχοντα εθνικά συστήματα εγγύησης καταθέσεων (ΣΕΚ) σε ένα πρώτο στάδιο τριών ετών, ένα σύστημα συνασφάλισης για τα συμμετέχοντα εθνικά ΣΕΚ σε ένα δεύτερο στάδιο τεσσάρων ετών, και ένα σύστημα πλήρους ασφάλισης των συμμετεχόντων εθνικών ΣΕΚ σε μόνιμη βάση. Ένα εθνικό Σύστημα Εγγύησης καταθέσεων (ΣΕΚ) μπορεί να επωφεληθεί από το ΕΣΑΚ μόνον εάν τα κεφάλαιά του συγκεντρώνονται σύμφωνα με ακριβή πορεία χρηματοδότησης και κατά τα λοιπά συμμορφώνεται προς τις βασικές απαιτήσεις που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης. Το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης⁶⁴, η αρμοδιότητα του οποίου θα επεκταθεί και στη διαχείριση του ΕΣΑΚ, θα παρακολουθεί τα εθνικά ΣΕΚ και θα αποδεσμεύει κεφάλαια μόνον εφόσον πληρούνται σαφώς καθορισμένοι όροι. Η θέσπιση του ΕΣΑΚ θα συνοδεύεται παράλληλα από φιλόδοξα μέτρα για τη μείωση των κινδύνων στους τραπεζικούς τομείς των κρατών μελών⁶⁵.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- Τι σημαίνει "οικονομική ολοκλήρωση";
- Ποιες είναι οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου της ΕΚΤ;
- Ποια είναι τα βασικά καθήκοντα του Ευρωσυστήματος;
- Γιατί χρειάζεται η τραπεζική ένωση;
- Ποια συστήματα και μηχανισμούς περιλαμβάνει η Τραπεζική Ένωση;
- Πώς λειτουργεί το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης;

⁶⁴ <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/banking-union/single-resolution-mechanism/>

⁶⁵ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14650-2015-INIT/en/pdf>